

8
De Adianto Vulgari siue Capilo ♀?

Plumier Pag: xxx —

Tot tantisque pollevere uirtutibus dicitur hec
mirabilis planta ut ex Claviss. Raii Sententia
panacea quedam esset et Medicamentum uniuersale
ad omnium fere corporis partium sanitatem
euendam et Morbos debellandos sola sufficiens si
omnes uirtutes ei conueniant quas asserit Petrus
Formius M. D. Mospeliensis in libro quod
Gallice conscripserat publici Iuris fecit anno 1644
quod cause est cur non possim non demirari:
tantis expensis, tantis laboribus tantisque
periculis The, Caffè, plurimamque alia Medicin-
alia, apud exæras remotissimasque regiones
conquiri cum ad uilis pretij tantarumque uirtu
planta et nostra sit et apud nos adeo abundanter
nascatur. De ualorè plantæ iudicabunt ij qui
librum eiusdem Formij peruoluent, cuius hic partem
referre (quia id uerus hic liber) publice utilitatis
atque uoluptatis ergo me aliquot facerem duci;
que quidem omnia non ex ipso libro, sed ex Historia
generali Plantarum Claviss. Raii lib. iii cap. vi-
pag.

= pag: 147. 148. desumpti. ubi primo sic habetur. folia
et summitates huius plantae in usu Medicum veni-
= iant; que quoad vires et virtutes attinet Sanguini-
= ne purificat, humoresque in Massa eius coactos
ad iustam temperiem reducit; preparat et purgat
pituita, nec non bilem utramque acram et flauam.
Humiditates superfluas dissipat, serososque humo-
= res resoluit, et per transpirationem insensibilem
amandat. sudores et urinam provocat, putredini
potenter resistit unde in omne genus febribus
simplicibus putridis, malignis, pestilentiis,
continuis, intermittentiis felici cum successu
exhibetur. Singularem et specificam proprietatem
Capillis conducit, omnibusque illorum vitijs
Medetur Alopecias sanat, fufures aliasque
eorum sordes detergit, marcidis et decoloribus
vigorem et nitorem conciliat defluentes conti-
= neos varos densat et honorem capiti restituit,
canitie denique arceat. Omnes cerebri facultates
excitat humorem in illud decumbentium exci-
= tus temperat et vitia corrigit. Spiritus an-
= imales decurat, vapores calidos et biliosos com-
= pescit, acres =

= acres acidos et narcoticos lenit. Proinde aduersus
uigilias immoderatas affectus comatosos catarrhos,
Epilepsiam phrenesim Maniam Melancoliam cephal-
alalgiam contraque omnigenas intemperies et
humores qui capitis accidunt, conducit. Visum
acuit humores adentes aures colli aut faucium
glandulas defluere solitos cohibet et dissipat.
Odore seu halitu suo suauiter cor exhilarat et
facultates vitales recreat, et corroborat. Pecto-
ris vitia emendat, pulmones expurgat, humores
crassos viscidos et tenaces asperae arterie can-
alibus et bronchijs impactos incidit, et euacuat,
eiusdem asperitates lenit, adeoque aduersus tussim
respirationem difficilem asthma, peripneumonia,
pleuritidem hemoptysim, syncopem, Lipothymiam,
cardialgiam remedium est presentaneum. Eso-
phagi et uentriculi fibras nimis laxas rest-
ringit usque debitum tonum restituit. Exorem-
entorum nauseam causantium colluuiem expurgat
et auferre. Sibi extinguit, penetrat, humectat,
et purgat leniter admodum et benigne uentriculum
et intestina hepatis et lienis calore temperat, =

=temperat, eorumdem obstructiones quantumvis inu-
=teratas reserat. Calculum renum et vesicę comminuit
et urine meatus omnes aperit. Aduersus icterum et
calores pallidos tunc antidotum est, tunc remedium.
Partibus generationi inservientibus ingravis uti-
=lis est et amica sterilitati opitulatur uteri im-
=munditates expurgat secundinas educit mens-
=trua ciet et tamē quod mirum est immoderatē coh-
=ibet, fluorem album sistit et emendat. Sinecunij
et nervosos generi comoda est, vapores halituo-
=sos, qui ad musculorum capita coacervantur dis-
=sipat, unde ad stupores, spasmos, pandiculat-
=iones facit. Durities et excrementsa articul-
=orum Ligamentis impacta emollit et resoluit.
Hinc schiadio dolori et omnigena arthritidi
Medetur. Utilis est etiam ad tumores quoscun-
=que seu calidos siue frigidos, adematosos, et
scirrhosos, phlegmones erysipelato, contra pl-
=agas, ulcera, ossium fracturas et luxationes,
omnia denique cutis vitia. Schroderus facult-
=ates eius approbatas paucis complectitur.
Pulmonum iniquis, verumque vitij Medetur =

- Medetur: hepatis et Lienis obstructions reserat:
urinae et menses ciet. Dine potissimum formule
Medicamentorum ex ea parandorum describuntur
Syrupus scilicet, et potisana. Potisana autem sic
paratur De summitatibus aut foliorum Adianti adhuc
-uc viventium et recens collectorum tres circiter
Manipulos. Infundatur supra cineres calidos
per spatium unius noctis aut diei in duobus
tribusve sextarijs aque fontane optime, eandem
-emque si placet, leuiter bulliat: colatura uasi
uitreo immixta pro potu ordinario in seruiet
uel sola uel cum tantillo uini si tinctura satu-
-ratiores desideras, herba ex aqua ne eximias,
sed tandem relinquantur donec contabuerit deinde
recentem infundas eosque continuando donec
tinctura non amplius deponat. Potisana haec
superfluas humiditates absumit, et per insen-
-sibilem transpirationem eliminat: sudorem et
urinae prouocat et omnia fere praestat quae
de Adianto de super predicantur Akeritide au-
-thor se posse affirmare complures paruulos
infantes exsiccatos et seue consumptos febre-

= febre lenta ab obstructione Mesenterij orta
huius usu sanitati pristinae restituisse.
Syrupus autem sic paratur. ℞ Adiant. à sordib;
diligenter mundati, et parvè incisi quantum suf-
ficiat. Infunde in aqua calente duodecim horis
in vase terreo vitreato oris stricti opercu-
lato deinde semel ferventè colature lib. v
inijcè Sacchari albisimi lib. quatuor clarif-
icetur colesurque et percolato in Syrupum;
qui quidem Syrupus pectoris inflammationes et
tussim violentè sedat. obstructiones pulmonum
reserat, et respirandi facultatem servat. ☉

